

Informations -blad 10 från NÄFS Oktober 2011

e-kontakt:

lars.rydquist@svenskaakademien.se

Tema 2011:
Läsaren

Stockholms regionbiblioteks temaserie har under våren 2011 var fokuserat på *läsaren*, vem det är och hur han eller hon blir till som läsare. Här kommer en rapport från temaseriens avslutningsdag den 19 oktober 2011.

Vi valde temat läsning och LÄSAREN i år. För att det är ett av bibliotekens viktigaste och mest självklara uppdrag att arbeta med lässtimulans.

Men varför är läsning så viktigt? Den första konferensdagen ville vi ägna åt just läsaren. Vem blir en läsare och hur går det till? Vem är han eller hon och varför väljer de olika böcker?

Vi pratade då om och läsaren som konsument, och om läsmotstånd och identitetsutveckling hos pojkar framförallt, och också män som fackliga läsprojekt särskilt riktat sig till.

Den andra konferensdagen tittade vi lite närmare på hur läsaren gör. Vad får man ut av att läsa egentligen? Vad innebär läsande i olika medier för läsoplevelsen – blir läsning då någonting annat? Hur

kan man använda sociala medier för att berika läsoplevelsen? Blir man klokare av läsning?

Under våren fokuserade vi alltså på läsaren. Men vi hade också ett *Tid för samtal* som introducerade bibliotekets roll (Karin Runevad). Varför vill vi som arbetar med bibliotek att alla skall läsa? Spelar det någon roll vad man läser? Vilken läsning gills? När en liten del av användarna står för en stor del av utlånen: Var börjar och slutar bibliotekets ansvar?

Här idag ville vi titta på var biblioteket kommer in i läsarens liv, och vice versa.

Fick vi svar på de frågor vi ställde i våra inbjudningar, t ex idag:

- Hur påverkas biblioteken av det vidgade textbegreppet och vår tid med nya digitala medier?
- Hur kan vi vara en angelägen plats för våra olika besökare – som vill ha både en mötesplats och en tyst oas?
- Vilka vägar kan vi gå framöver, för att nå ut med alla våra berättelser?

Jag tycker nog att *Jana Holsanova* visade på det vidgade textbegreppet i en riktig djupdykning. I hennes forskning använder man blickbeteendemätning och ser hur bild och text samspelar, och bilder och grafik påverkar hur mycket vi läser av en text. Apropå det vidgade textbegreppet har Regionbibliotek Stockholm i sin föreläsningsserie *Alltid på en onsdag* bjudit in Carina Fast, fil. Dr i pedagogik, att prata om barns textvärldar. Det är den 9 november och anmälan senast 4 november. (se : <http://regionbiblioteket.se/kalendarium/barns-textvarldar/> för information och anmälan.)

Harald Hultqvist berörde i sitt inledande anförande biblioteken som en angelägen plats just för att vi, den kunniga personalen, finns där för att guida besökarna bland

medierna. Han drog en parallell till Systembolaget: personalen där är ju inte framför allt för dem som vet vad de vill ha, ”verksamheten” där går inte ut på att sälja mer av storsäljarna, utan på att visa bredden.

Om vägarna vi har att gå pekar mycket mot bokcirkelarna som en intressant utveckling i det lässtimulerande arbetet gentemot vuxna. Under dagen fick vi höra exempel på riktigt nischade cirklar: 13+, bebisar, 10-12 år, finsk, Kalevala, Queer... Det kan vara ett sätt att nå människor med specifika intressen, som då kan upptäcka mer av bibliotekets utbud naturligtvis. Engångscirklar är också intressant ur aspekten att det blir ett ständigt erbjudande till allmänheten. Man förbinder sig inte att komma var tredje onsdag eller något liknande, utan man kommer när det passar en själv, när man vill diskutera just en särskild bok och tiden funkar.

I samtalet mellan *Ika Jorum* och *Katarina Kristoffersson* lyftes inte så överraskande gallringen fram som en viktig del i att synliggöra bibliotekens bestånd. När en del av medierna inte nyttjas i så hög grad är det dags att ställa frågan: skall det bort eller skall det marknadsföras hårdare? Ika Jorum beskrev ambitionen att arbeta med en syntes mellan rum, medier och program, och i Botkyrka har man som exempel på detta en öppen scen. Den har två spår, ett samhällsinriktat och ett litterärt, där båda gärna har förankring i lokalsamhället, med boende i området som framträder. Det gäller också att tänka i zoner, och det inte bara rumsligt, utan också tidsmässigt. När kommer skolbarnen, när är det tidningsläsarnas tur att inta rummet? Allt har sin tid och därmed plats.

Det som återstår inom temaserien nu är ett *Tid för samtal*, som kommer att gå av stapeln den 29 november. Vi återupptar då den tråd som Lars Brink påbörjade den första konferensdagen, om

pojkers och flickors läsning. Vi har bjudit in Sofie Samuelsson, som arbetar i Hallonbergen och som också är utbildad genuspedagog, att komma och inleda. Hur kan vi på biblioteken jobba aktivt med det här? Hur tänker vi kring pojk- och flickböcker? Barntidningar som nästan alla är så tydligt nischade på kön? Skyltning i biblioteket? Diskussion i mindre grupp, information och anmälan inom kort på vår hemsida.

Vi har varje gång avslutat med **En bok jag inte kan leva utan**. Både tema **Läsaren** och det här inslaget kommer att återfinnas i nästa nummer av *Länsnytt* – som kommer i mitten av december. De som varit inbjudna att framträda på konferensdagarna och på *Tid för samtal* har fått tipsa om just en bok de inte kan leva utan. Underbar läsning utlovas!

Marie Johansen SSB

Litterära rum i Uppsala

Uppsala vilar på en stark litterär tradition. Även dagens Uppsala är en läsande och skrivande stad med stor potential som litterärt centrum både för Uppsala, hela länet, nationellt och internationellt.

Sedan en tid driver Uppsala stadsbibliotek projektet *Litterära rum*, ett delprojekt av *Det litterära Uppsala*, initierat av kulturnämnden. Litterära rum är både rummet i vanlig mening men också idén om själva mötet med skönlitteraturen. Läsandet värderas lika högt som det litterära skapandet. Detta ska ske i samverkan mellan olika aktörer: författare, institutioner, föreningar och organisationer. Viktigt är eget skapande, muntligt berättande osv. Vi vill med andra ord omfatta litteraturen i alla dess former.

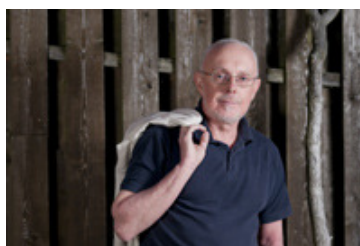
Stadsbiblioteket erbjuder scener/platser för både breda som smala program. En av tankarna är att i större utsträckning lyfta fram

litteratur som inte ligger i den absoluta mittfåran.

Här uppmärksammas även nytgivning av både skön- och facklitteratur, där det i mycket vid mening finns någon koppling till Uppsala: *Boksläpp, nytgivivet från Uppsala*.

Som en del av projektet planeras en ny Lyrikplats där poesin ska exponeras på ett väl synligt och attraktivt sätt. Poesi på nätet, i inspelad form osv. ska finnas lättillgänglig. Vi ska också verka för att besökarnas egen kreativitet tas till vara. Interaktion med kunderna är viktig. Platsen ska ha en hög trevnadsfaktor. Hit ska även en del mindre program förläggas.

Krister Gustavsson Uppsala stadsbibliotek

Svenska Akademiens Bibliotekariepris tilldelas 2011 **Krister Gustavsson** Uppsala stadsbibliotek, ”som genom ett långsiktigt och kvalitetsmedvetet arbete är en garant för en god litteraturförmedlande verksamhet vid Uppsala stadsbibliotek och biblioteken i Uppsala län. Han introducerar också på ett föredömligt sätt för den läsande allmänheten viktiga författarskap utanför mittfåran.”

Från och med 2011 tilldelas även det bibliotek där pristagaren har sin huvudsakliga gärning en särskild summa på 30.000 kr, avsedd att stärka bibliotekets och bibliotekspersonalens arbete med förmedling av skönlitteratur för vuxna i pristagarens anda.

Mer projektstöd till forskning om skönlitteratur på folkbibliotek

NÄFS forskningsinitiativ 2011 har efter många kontakter med forskare i Uppsala, Lund och Borås lett till att NÄFSs forskningsgrupp beslutade att söka medel till en förstudie om folkbibliotekens syn på skönlitteraturen. Resultatet blev att **regionbiblioteken i Halland, Stockholm & Kultur Väst** gick in med en ansökan till KUR. Förstudien, ”Synen på skönlitteratur på svenska bibliotek” fick stöd med **250.000 från KUR**, och Hallands regionbibliotek är huvudman. Studien skall sedan under våren kunna ge underlag för mer specifika forskningsprojekt.

Kurser i Borås och Lund om litteraturförmedling fortsätter.

BHS ger ett antal fristående kurser utanför programmen varje termin. *Litteraturförmedling* och *Litterära genrer* omfattar 15 hp var. För att inte konkurrera med varandra ges de varannan termin. I höst ges *Litterära genrer*, till våren *Litteraturförmedling*. Ny, fristående kurs för året är *Samtidslitteratur*, 7,5 hp. Den gavs nu i början av höstterminen även som valbar kurs i Bibliotekarieprogrammet med 40 studenter som deltagare. Under vårterminen gavs den valbara kursen *Genrekunskap* i programmet med 54 deltagare. *Litteraturförmedling i teori och praktik 15 p* i **Lund** startar 1/9.

Litterära samtal idag & igår - *Samtal om läsning mellan Lena Johannesson*, professor i Konsthist. och ordf. i Uppsala Litteraturklubb på 1960-talet och **Agneta Pleijel** i samband med releaseparty på Rönnells antikv. 16 november kl. 18.30 – 21.00

